

דאליזזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: נישואין (י)

הפטרה: "הדבר אשר" (ירמיהו מו)

ה' שבט תשפ"ב 1407 (שנה כז')

פרשת בא

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנִעְרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ זֶלַךְ בְּבִלְתֵּנוּ וּבְצִאָנוּ וּבְבִקְרָנוּ זֶלַךְ כִּי זֶזָה ה'

לָנוּ" (י, ט)

שואל ה"כלי יקר": מדוע כפל הפסוק את המילה "נלך" פעמיים?
פירש שהכפילות מציינת שני סוגי הליכה **האחת** - "בנערנו ובזקננו נלך" - לעבוד את השם יתברך.
השני - "בבנינו ובבנותנו" ובנשותנו - ילכו לשם בשמחה "כי חג ה' לנו".
וידוע שאין שמחת האדם שלמה אלא בזמן שאשתו ובניו עימו, כמובא בגמרא (יבמות סב:) שהשרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה.
ועוד מובא בגמרא שם: שכל אדם שאין לו אשה [שלא נשוי] שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה..., בלא תורה..., בלא שלום.

ומי הבחור שלא יזרז להתחתן כדי להרוויח ולזכות בכל הברכות הנ"ל....?

"דָּבָר זֶה בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאֵשֶׁה מֵאֵת רֵעִיתָה כֹּלִי כֶסֶף וְכֹלִי

זָהָב וַיִּתֵּן ה' אֶת חֵן בְּעֵינֵי מִצְרַיִם..." (יא, ב-ג)

יש להבין, מדוע הקב"ה מצווה את משה שיאמר לבני ישראל שישאלו זה מזה כלי כסף וכלי זהב והלא היו צריכים להשאל מהמצרים שיתקיים בהם "ויצאו ברכוש גדול"?
אלא רצה הקב"ה שיגמלו ישראל חסד זה עם זה וישאלו כלים איש לרעהו ובזכות אותו חסד שיעשו למטה יתעורר עליהם החסד העליון וע"י זה "יתן ה' את חן העם בעיני מצרים" ואז המצרים ישאלו להם מרצונם. גם בעולם הישדוכים שהרבה בחורים ובחורות מעוכבי שידוך, אנו שואלים את עצמנו מה עוד נוכל לעשות למענם?
נשתדל לעזור להם ככל שידנו משגת אם בהצעות ואם בתפילה למענם ונרבה חסד כזה בעולם ומתוך כך יתגלגלו רחמינו של הקב"ה עליהם ויזכו לישועתם.

מעשה שהיה

שכנים מכל הלב

נולדתי בבית עשיר מאד, אבי היה תעשיין שירש מפעל משגשג מאביו שירש מסבו. דברים שנראים לאחרים מותרות כרכב מפואר, חופשות סקי בחו"ל, עוזרות בית קבועות, חוגים ושיעורים פרטיים במוזיקה למשל, היו אצלנו דבר שבשגרה. למרות שסבי גר ביישוב עשיר שרובו חילוני, הורי בחרו לגור בעיר חרדית, כך יצא שרוב החברים שלי שבשכונה ובכיתה היו ילדים בעלי יכולת כלכלית רגילה ועד מהרה התחלתי להבין מהחברים שסביבי שיש לי משהו שלהם אין. תמיד אהבו לבוא אלינו הביתה, בתחילה חשבתי שאולי יש בי משהו מיוחד אך עם הזמן הבנתי שזה בגלל שהיו לנו משחקים יוקרתיים, אך בסך הכל הסתדרתי עם

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * **לא לעיין בזמן תפילה** * שקיעה 4:58-4:53 * סוף זמן ק"ש 8:44-8:43

יציאת שבת: 5:56

יציאת שבת: 5:24

כניסת שבת: 4:33

כולם וזאת מפני שהורי מעולם לא עשו עניין מהכסף....

בבניין לידנו גרה משפחה מרובת ילדים, האב אברך והאם הייתה עקרת בית והם חיו בשכירות. שררה בנינו לבינם ידידות גדולה, אבי למד בשבתות עם האב, אימם הייתה חברה של אימי וילדהם היו אצלנו כמעט כל היום... הם היו אוכלים אצלנו ארוחת צהרים כחלק מהשגרה, ובמשך השנים הייתי שומע פה ושם את הוריהם אומרים "תודה רבה!", "מה היינו עושים בלעדיכם?" אך לא הבנתי מה עומד מאחורי המילים הללו. ההורים שלי פשוט החזיקו אותם מא' ועד ת': בתשלום השכירות, במתן קצבה חודשית, בטיפול שנייני וביגוד, הכל נעשה כלאחר יד ובלי שום עניינים. אבי היה מעריץ את אביהם והיה אומר שהוא מקנא בו על שהוא יושב ולומד כל היום ואיזה חינוך טוב יש לילדים, ראיתי בהם מודל לחיקוי ומעולם לא חשתי יתרון עליהם.

כשהגעתי לגיל 17, הגיעו ימים אחרים... עסקי המשפחה שלנו התמוטטו התמוטטות כללית שהחלה מסבא שלי ומהדודים והדודות שלי.... כל המפעלים של המשפחה קרסו בבת אחת ואנו איבדנו את כל רכושנו אותם שעבדנו בניסיון להציל את המפעלים, אך הבור לא רק שלא נסגר אלא התרחב ושאל את כל המשפחה לקריסה כלכלית מהדהדת.

וכך מבין תפנוקים נאלצתי להתרגל למצב בו אני הולך עם נעלים בלויות, לא מעז לבקש מהוריי כי אני יודע שיהיה להם קשה לממן לי אותם. במקום נסיעה במכוניות פאר החלו הורי לנסוע באוטובוסים ועל חופשה אין מה לדבר.... מאחת המשפחות העשירות בעיר הפכנו לאחת המשפחות העניות בשכונה בהבדל אחד: למשפחות האחרות לא התדפקו בריונים ואיימו עליהם אם לא ישלמו את החובות... לאחר מאבק משפטי הפסדנו את הווילה שלנו ועברנו לגור בשכירות לדירה של ארבעה חדרים. המשפחה נכנסה למצבים הזויים שגרמו למתחים לא קטנים שרק מאמצים כבירים מצד אבי ואחת מאחיותיו לא גרמו להם להתפתח למלחמת אחים ממש. אבי הפך מנדיב צדקה לנתמך סעד, אך הקב"ה אינו מפקיר אף ברייה, איכשהו, מבלי שנבין איך? ההורים שלי התאוששו אט אט. בשלב הראשון הם דאגו לביגוד שלנו ואח"כ רכשו מכונית פשוטה. אבי ואימי החלו לעבוד כשכירים ובתוך שנה וחצי חזר האור לבית. אמנם אין מה לדבר על עושר אבל מחסור כבר לא היה, ובזכות השיבה המהירה למתכונת חיים נורמלית ללא בעלי חוב שמתדפקים והורסים את החיים, יצאו כל הילדים ללא נזק רגשי – התנהגותי מהתקופה הזו. שנים רבות לא הבנתי איך הורי הצליחו לעשות את זה ורק לאחר 7 שנים הבנתי הכל. נכנסתי לשידוכים בגיל 23, נפגשתי פה ושם ולא מצאתי את המיועדת לי כשחלק מההצעות ירדו כיוון שלהורי לא היה כסף להשתתף. כשהגעתי לגיל 24, הציעו לי בחורה בת 19, שנכנסה זה עתה ל"שוק" השידוכים. הייתה זו בת המשפחה שגרה בשכונתנו כך שלא היינו צריכים לברר עליה או על משפחתה. הורי שאלו לדעתי ואני אמרתי שאין לי התנגדות, בתקווה שנראה בפגישות שאנו מתאימים. וכאן שאלתי את אבי: "תגיד אבא, איך נסתדר? הרי אני רוצה לשבת וללמוד, אולי אנו צריכים לחפש צד שני שיש לו קצת אפשרות לעזור לפחות בשכירות לשנה -שנתיים הראשונות? אני פוחד שלא אוכל לעמוד בזה".

אבי חייך ואמר: "זה בסדר, מצאתי צד שני כזה". "נו, באמת.... הוא אברך עם עשרה ילדים, אני גם ככה דאגתי איך הוא יכול לשרוד בלי התמיכה שלך, אבל ב"ה הם הסתדרו, אני ממש לא מוכן לקחת מאדם יקר כזה אפילו שקל אחד, זה יהיה על חשבון האוכל של הילדים שלו". אבי צחק ואמר: "בוא שב ואספר לך משהו". התברר לי כי מלבד העזרה הגדולה שאבי עזר למשפחה הנ"ל, הוא חשב על רעיון שאיפשר להם איזו הכנסה קבועה מבלי שיאלץ לנדב להם כל חודש. באותה תקופה ארה"ב נכנסה למשבר כלכלי חמור שהחל בקריסתו של בנק ההשקעות הגדול בעולם "ליהמן ברדרס". ערך הבתים בארה"ב ירד בעשרות אחוזים ואנשים

רבים שוועו למכור את הבתים שרכשו בהשקעה לעיתים במחיר של 70% משווים, אבי שהיה איש עסקים פנה לשכן ואמר לו: "אני אלוה לך מאתיים אלף דולר, אתה תרכוש כמה בתים (כשהוא אומר לו היכן וגם נתן לו איש קשר) ובעוד כמה שנים הבתים הללו יחזרו למחיר שלהם ויהיה לך מאיפה לחתן את הילדים". ואכן הוא עשה כעצת אבי ורכש 5 בתים ב-150 אלף דולר ואח"כ שיפץ אותם בעוד 50 אלף. מכר אותם ברווח ניכר ורכש עוד ועוד בתים ובתוך 3 שנים הפך לבעלים של מאה בתים בארה"ב, והפך לעשיר בזמן שאבי הפך לעני. שהתרחשה הקריסה הכלכלית של הוריי הוא לא ישב בשקט על אף שהחזיר את הסכום שלו לו אבי שנבלע בים החובות שהיו, הוא עזר לאבי להגיע להסדר חובות ונתן הוראת קבע חודשית לשלם את חלקם ומלבד זאת הוא דאג לתשלום השכירות, לביגוד ולטיפול שניניים. פשוט מידה כנגד מידה למה שאבי עשה למענם. וברגע שבתם נכנסה לשידוכים הודיע השדכן שאבי הכלה ידאג לדיור ולכל מה שצריך וכך הגיע השידוך שלי....

כיוון שהתחתנתי בכבוד, נוצר מצב שלאחי ואחיותי זרמו שידוכים טובים חלקם מהחברה הקודמת וחלקם ממשפחות כמו שלנו. הורי חיתנו בעשור אחד כמעט את כל ילדיהם בכבוד ואף סידרו אותם בצורה מכובדת, וכשאני מביט לאחור אני רואה בחוש את התגשמות הנאמר: "ואפילו בהסתרה שבתוך ההסתרה בוודאי גם שם נמצא השם יתברך" ועוד שני מסרים חשובים: האחד הוא "שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו", כי מעשי חסד אינם שבים ריקם, וכל דבר שאדם עושה, לעצמו הוא עושה. והמסר השני והחשוב מכל הוא עניין ההשגחה העליונה ודרכי המופלאות של הבורא כי בהחלטה של אבי שבאה מתוך בחירה לתמוך במשפחת האברך ולא להתעלם, כמו ידיו בנתה את הישועה שלו עצמו ושל כל משפחתו.

הלכות שידוכין [י]

פינת ההלכה

א. חייב כל אדם לשאת אשה (ש"ע אה"ע סי' א ס"א, וגם על האשה יש חובה להתחתן (הרמ"א סי' ג ס"ט). ומצוה גדולה היא זו שבא תלוי קיום העולם וישובו (עיי' ש"ע ס"ט, וילק"ו שובע שמחות ח"א להש"ל יצחק יוסף ח"א פ"א ס"א) ובדור שלנו בו גדולים הפיתויים והניסיונות בנושא צניעות, מצוה גדולה להזדרז ולהינשא (וילק"ו סי' ג). כל אחד ואחת ישתדלו לעסוק בלשדך בנים ובנות (וילק"ו פ"א ס"ב, נישואין כהלכה לגר"מ כהן סי' א ס"א) ובפרט מעוכבי שידוך שנמצאים בשכנותם (ד.ע.).

ב. במהלך הפגישות לצורך נישואין יש מצב שצד אחד מחליט שהוא לא מעוניין להמשיך ואז הוא פשוט מנתק קשר או נוקט בדחיות אין סופיות ומצפה שהצד השני "יבין" לבד שהוא לא מעוניין. כשהצד השני נמצא בהמתנה מורטת עצבים ובצפייה ומנסה להשיג את הצד השני בטלפון ואינו מצליח... ולוקח זמן עד שהצד השני "מבין לבד" ואסור לעשות כן. הוא הדין כלפי השדכן שיודע שצד אחד אינו מעוניין להמשיך והוא לא עונה לטלפונים של הצד השני בתקוה שיבינו לבד- אסור לו לעשות כן.

הטעם: שהעושה כן עובר על "אונאת דברים" שמצער את חברו שלא לצורך בהמתנה מיותרת ומייסרת (שכתוב בזה"ל "ולא תונו איש את עמיתו" (ויקרא כ יז) ואמרו חכמנו ז"ל: גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שממון ניתן להסדן וזה לא ניתן להסדן וכל האוועק להקדי' בגלל שחברו גרס לו לער מיד נענה (ש"ע חו"מ סי' רכח ס"א) ובכלל זה כל המתנה מיותרת שגורם לחברו כפי שמוצא בילקוט שמעוני פרשת משפטים כ"ב ע"ל "אם ענה תענה אותו" אחד עיניו מועט אחד מרובה ... שאמר רבי ישמעאל לרבי שמעון הסדר למה הוא נענש - "מיימך לא בא אדם אלכך לדון או לשאלה ושהייתו עד שהיית גומר כוסך או שהיית נועל סנדלך .. ואמרה תורה אם ענה תענה אותו .." וכן עובר על "עיניו דין" (גמ' שבת לג. פקדי אבות פ"ה מ"ט, גמ' מועד קטן יג:) אע"פ שדין זה נאמר לגבי דיינים שפסקו דין לא ישהו תשובתם, זה דומה לכאן שצד אחד פסק את דינו לגבי הצד השני ומשהה את תשובתו .

ג. כל הבחורות הפנויות הן בחזקת איסור נידה מן התורה ואסור לבחור לגעת בבחורה וכן אסור לה לגעת בו וכל שכן ליותר מזה... ואפילו שהיא המשודכת שלו ואפילו שכבר התארסו.

הטעם: מאחר וכל פנויה היא בחזקת נידה, הרי כל הנוגע בה עובר באיסור לאו מן התורה שנאמר (ויקרא יח ט) "ואל אשה בנידת טומאתה לא יקרב" (הנישואין כהלכה ולאגדה לגר"י נקי עמ' 121, וילק"ו שובע שמחות נישואין סי' א ס"א, אורח דיינים לאשה ולבת להש"ל יצחק יוסף פ"ס ס"ב, שו"ת יצי"א להש"ל עובדיה יוסף ח"א ח"אור"ח סי' ל אות טו) .

וכל שכן שאסור לאיש ללחוץ ידי אשה, אפילו כשהוא בדרך נימוס וכבוד בעלמא (דיניס לאסא ולנא סס).
דוגמא ממעשה שהיה: מר"ן הרשל"צ עובדיה יוסף צוק"ל הוזמן לטקס "פרס ישראל" כדי לקבל פרס על ספריו יביע אומר. מר"ן הרשל"צ נקרא לשולחן הכבוד כדי לקבל את התעודה מידי ראש ממשלת ישראל דאז גולדה מאיר ולאחר מכן הושיטה לו יד לשלום קבל עם ועדה במעמד אלפים, מר"ן עובדיה יוסף השיב לה בנענוע ראש לשלום, למרות זעמם של האישים הבכירים שהיו שם (אולר דיניס לאסא ונא סס עמ' תשנ"ז).
ד. בחור ובחורה שנמצאים בפגישות לצורך נישואין יזהרו שלא להימצא במקום שיש בו בבחינת "איסור יחוד" [=מצב בו נמצאים הבחור והבחורה לבד לגמרי כגון: בחדר סגור, גינה ציבורית ריקה וכדו'] (שו"ע אבה"ע ס' כז ס"ב). ונכון שיחמירו על עצמם מהאירוסין והלאה [עד החתונה] שלא לעלות במעלית כשהם לבדם, אף שמעיקר הדין בדרך כלל אין איסור ייחוד במעלית [=מצד שאין שעור זמן ייחוד האסור] (ולקו"י שו"ע שםחות עמ' פא ס"ב).

ה. ישנם חתנים או כלות אשר זכו להשתדך וההצלחה האירה להם פנים, עם כל זאת הם אינם שלמים עם עצמם ופונים לאנשים שונים כמקובלים לבדוק אם שמות החתן והכלה מתאימים, ורבו מאוד הקלקולים שיצאו מחמת זה, ואין זו דרך התורה.
ואם הם רוצים בהצלחתם יעתיירו בתפילה לבורא העולם בכל ליבם ובכל נפשם, ואז ההצלחה תאיר להם פנים (הגאון בהלכה ולאגדה עמ' 106).

דוגמא ממעשה שהיה: מסופר על חתן שקבע את יום נישואיו עם בת גילו, והכל היה מוכן ליום שמחת כלולותיהם. אך נאמר לו על ידי אחד מקרובי שעליו לבדוק את מידת התאמת שמו ושם כלתו, וברוב תמימותו הוא פנה מיד לאחד המקובלים אשר בודק תמיד בשמות, ומצא שאין ביניהם התאמה ופסק מיד לבטל את השידוך, כי לא יעלה זיווגם יפה.

החתן ניבהל מאוד וכמעט יצא מדעתו על רוע מזלו, שנהפך יום שמחת ליבו ליום חורבן ביתו, ובא לפני רב אחד ושאל בעצתו, הרב השיב לו מיד שאין לו מה לחשוש, שכתוב "תמים תהיה עם ה' אלוהיך", ואין לנו עסק בנסתרות "ושומר פתאים ה'". וכו'. אך הוסיף ואמר לו שליבו נוקפו שיסמוך רק עליו, ולכן כדאי שייגש אל הגאון רבי יעקב קניבסקי צוק"ל, הסטייפלר [הוא אביו של הגאון חיים קניבסקי מבני ברק], וכאשר יורה לו כן יעשה. ואכן נסע החתן עם אחד מידידי הרב, ונכנסו אל הקודש פנימה, כשבדיהם הדף שעליו כתבו את כל המעשה.

והנה אך התחיל הגאון הסטייפלר לקרוא את המכתב, מיד התחיל לשאוג כארי מרוב כעסו וצערו על עיוות האמת, והתבטא בלשונות קשים כלפי המקובל שנתן את העצה לבטל את השידוך באומרו: "ומה הוא רוצה, שלא יתחתנו?!", וככל שהמשיך לקרוא גבר כעסו ושאגו, עד שנכנסו בני ביתו החדרה פנימה, והוכיחו את השואלים על שהטרידוהו וביקשום לצאת החוצה. השואלים יצאו לחוץ, והרב בפנים המשיך לקרוא את הכתב, והם מבחוץ הקשיבו מבעד לחלון, עד שעברו קרוב לעשרים דקות. משסיים הרב לקרוא את המכתב והחל להירגע, שוב נקראו השואלים פנימה ופנה הסטייפלר אל החתן ובירכו והבטיחו שיצליח בזיווגו, והרגיע את רוחו וסילק את כל ספקותיו, באומרו שדברים אלו בהשגחת הבורא יתברך, ומה' אשה לאיש, ואין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים.

ואכן זכו הזוג הנזכר להקים בית נאמן בישראל בנחת ושמחה. (הגאון בהלכה ולאגדה עמ' 107).

ו. מותר לאיש לצאת לחוץ לארץ כדי לשאת אשה הוגנת לו וכן מותר לאשה לצאת לחוץ לארץ כדי לשאת איש ההגון לה (הגאון בהלכה ולאגדה עמ' 101-99).

הסבר: אסור לצאת לחוץ לארץ לטיול (שו"ע אור"ח ס' תקל"ז ומשנ"ב ס"ק יד) אבל מותר לצאת לצורך לימוד תורה או לשאת אשה או לפרנסה (הרמב"ם הלכות מלכים פ"ה הל' ט, עיין שו"ע יו"ד ס' תע"ב ס"ה, ולקו"י שו"ע עמ' עג-עד) או לצורך אחר (הרמב"ם סס, הלכות שמיטה לגאון אופיר מלכא פ"י ס"ה) כגון לבקר את הוריו שגרים בחו"ל או להשתתף בחתונת אחיו בחו"ל וכדו' (הלכות שמיטה סס). [ראה בילקוט יוסף שם אופנים נוספים].

ז. כתב ה"חפץ חיים" מן הראוי שקודם הפגישות יבררו צד הבחור וצד הבחורה כל מה שניתן לברר על הצד השני ובעיקר בדברים המהותיים והחשובים לשני הצדדים שנראה להם שלא ניתן להתפשר בהם כל כך כדי שלא יפגשו סתם ולאחר מכן יבוטל השידוך, ורק כאשר השתוו בכל הפרטים ההם, יפגשו ולא קודם לכן (הגאון בהלכה ולאגדה עמ' 99).

דוגמא ממעשה שהיה: מחיר היופי ללא בדיקת האופי (מפי עד ראה שיספר בלעדי לעלון) משה [שם בדוי] היה בחור ישיבה בן 27 מעוכב שידוכים, שטען שהוא לא מצליח למצוא את זיווגו כשהוא מחפש בחורה יפה במיוחד, ושאר הנתונים פחות שיחקו אצלו תפקיד. הוא ניפגש עם עשרות בנות, בבוא היום הקב"ה נענה לבקשתו והוא נפגש עם בחורה יפה בכל קנה מידה... והם התארסו בשעה טובה ומוצלחת... כבר בתקופת האירוסין משה "הריח" משהו לא טוב במידותיה שהיו ביחס הפוך ליופייה, אך הוא "עצם" את עיניו היות והיופי שלה סנוור אותו.

אחרי החתונה התברר לו שטעה ובגדול כי מידותיה היו גרועות ביותר והמריבות היו לחם חוקם יום יום, לבסוף הם התגרשו כשיש ילד באמצע... כיום היא עזבה את הדת והוא עובד ומזיע קשה כדי לשלם "מזונות".

ניתן להשיג לקראת ט"ו בשבט את לוח הברכות הצבעוני וברכה של כל מאכל! טל: 08-8644452

טל: 08-8644452 אתר העלון: alonhaihud.co.il דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com